

Thuê tổng giám đốc, giám đốc điều hành doanh nghiệp - biện pháp quan trọng để nâng cao hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp nhà nước

NGUYỄN TIỆP

Trong nền kinh tế thị trường, giám đốc là một nghề; giám đốc được chủ sở hữu hoặc đại diện của chủ sở hữu doanh nghiệp thuê theo hợp đồng, giao cho quyền quản lý, điều hành doanh nghiệp theo chế độ một thủ trưởng, chịu trách nhiệm trước chủ sở hữu về hoạt động và kết quả hoạt động của doanh nghiệp. Sản phẩm của giám đốc là các chỉ thị, mệnh lệnh... mang tính sáng tạo cao, có tầm quan trọng lớn, được đưa ra trên cơ sở phân tích thông tin về sự vận động của đối tượng quản lý trong điều kiện nhất định để giải quyết những vấn đề sản xuất - kinh doanh của doanh nghiệp. Nghề giám đốc đòi hỏi một quá trình đào tạo, rèn luyện kỹ năng, kiến thức chuyên môn và tích lũy kinh nghiệm; phải có năng lực tư duy độc đáo và hiểu biết sâu sắc về kinh tế - xã hội. Ngoài ra, nghề giám đốc đòi hỏi phải có tinh thần dám nghĩ, dám làm, say mê nghề nghiệp, sẵn sàng đương đầu với thách thức, khó khăn, có nghệ thuật điều hành. Schumpeter - nhà kinh tế Áo cho rằng "Giám đốc là người lúc nào cũng tìm cách thực hiện những công thức phối hợp mới...", trong đó có năm phương thức phối hợp mới quan trọng là: sản xuất sản phẩm mới, áp dụng công nghệ mới, tìm kiếm thị trường tiêu thụ mới, khám phá và chinh phục những nguồn nguyên liệu mới, thực hiện một phương thức mới trong tổ chức sản xuất và tổ chức lao động.

Phát triển thuê giám đốc trên thị trường lao động là khuynh hướng tích cực, đặc biệt là đối với khu vực doanh nghiệp nhà nước (DNNN), nhằm nâng cao khả năng cạnh tranh và hiệu quả hoạt động

của DNNN. Hiện nay ở nước ta, thuê giám đốc điều hành doanh nghiệp chưa phổ biến, nhưng trong khu vực có vốn đầu tư nước ngoài, một bộ phận giám đốc điều hành do chủ sở hữu, hội đồng quản trị thuê theo hợp đồng lao động. Còn trong khu vực DNNN, Chính phủ cũng dự thảo để tiến tới ban hành qui chế đại diện chủ sở hữu nhà nước ký hợp đồng thuê tổng giám đốc và giám đốc để điều hành tổng công ty, công ty nhà nước. Một số tổng công ty đã được Chính phủ cho phép thực hiện đề án thí điểm hội đồng quản trị ký hợp đồng thuê tổng giám đốc và giám đốc điều hành tổng công ty, công ty, trên cơ sở tuân thủ pháp luật kinh tế, pháp luật lao động và sự hoạt động của nền kinh tế thị trường. Các tổng công ty như: Tổng công ty Xây dựng sông Hồng, Tổng công ty Tàu thủy Việt Nam, Tổng công ty Thiết bị kỹ thuật điện, Tổng công ty Thủy tinh và Gốm xây dựng... đang triển khai xây dựng và thực hiện đề án thuê tổng giám đốc, giám đốc điều hành. Trên cơ sở đó nhằm khắc phục những hạn chế của cơ chế bổ nhiệm tổng giám đốc, giám đốc, nâng cao tính sáng tạo, tự chịu trách nhiệm của người điều hành doanh nghiệp, công khai hóa chế độ thi tuyển để thu hút nhân tài, chuyên môn hóa nghề điều hành doanh nghiệp theo yêu cầu của nền kinh tế thị trường, tạo môi trường phát triển đào tạo nhà doanh nghiệp, doanh nhân xuất sắc cho phát triển doanh nghiệp và nền kinh tế, hạn chế sự can thiệp hành chính và các rào cản vô hình vào quá trình sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp.

Nguyễn Tiếp, PGS. TS, Đại học Lao động - Xã hội.

Nhìn chung, những vấn đề cần được quan tâm trong thực hiện thuê tổng giám đốc, giám đốc điều hành tổng công ty, công ty nhà nước là:

1). Người thuê tổng giám đốc, giám đốc phải là chủ sở hữu nhà nước hoặc đại diện trực tiếp chủ sở hữu nhà nước tại tổng công ty (hội đồng quản trị). Cụ thể là đối với công ty nhà nước không có hội đồng quản trị thì người quyết định thành lập công ty là người ký hợp đồng thuê giám đốc công ty nhà nước. Đối với công ty nhà nước có hội đồng quản trị thì hội đồng quản trị ký hợp đồng thuê tổng giám đốc tổng công ty nhà nước và giám đốc công ty nhà nước.

2). Thuê tổng giám đốc, giám đốc điều hành tổng công ty và công ty nhà nước phải trên nguyên tắc đảm bảo được tính công khai, tự nguyện, bình đẳng, khách quan; hợp đồng ký bằng văn bản, làm cơ sở pháp lý để giải quyết tranh chấp trong quá trình thực hiện hợp đồng; thời hạn hợp đồng do hai bên thoả thuận (thường là 3-5 năm).

3). Tiêu chuẩn người được thuê làm tổng giám đốc, giám đốc phải bao gồm những người: có năng lực kinh doanh và kinh nghiệm điều hành, quản lý tổng công ty, công ty; có trình độ đại học trở lên, qua đào tạo "nghề giám đốc", có chuyên môn thuộc lĩnh vực kinh doanh chính của công ty; có trình độ ngoại ngữ và tin học đủ để hoàn thành nhiệm vụ được giao; có sức khỏe, phẩm chất đạo đức tốt, hiểu biết và có ý thức chấp hành pháp luật; có khả năng tài chính để đảm bảo đặt cọc thế chấp cần thiết khi ký kết thực hiện hợp đồng; đạt điểm cao nhất trong kỳ thi tuyển tổng giám đốc, giám đốc do tổng công ty, công ty tổ chức.

4). Hình thức ký hợp đồng thuê giám đốc phải bằng văn bản theo qui định của pháp luật lao động và cũng được thực hiện qua hai bước như đối với các loại lao động khác; bước một là hợp đồng thử việc; bước hai là hợp đồng chính thức; thời hạn hợp đồng chính thức kể từ ngày ký hợp đồng chính thức.

5). Nội dung hợp đồng thuê tổng giám đốc, giám đốc điều hành doanh nghiệp phải phản ánh đầy đủ nội dung bản hợp đồng lao động mà pháp luật lao động qui định, và bổ sung các nội dung mới phù hợp với đặc điểm lao động điều hành tổng công ty, công ty, đặc biệt là nội dung về các chỉ tiêu cần đạt được, trách nhiệm, quyền hạn, xử lý vi phạm hợp đồng...

Về cơ bản nội dung hợp đồng bao gồm như:

5.1. Căn cứ pháp luật ký hợp đồng (Luật Doanh nghiệp chung, Bộ luật Lao động, quyết định, nghị định... của Chính phủ, tổng công ty, công ty).

5.2. Các chủ thể ký hợp đồng

a). Người đại diện chủ sở hữu nhà nước gọi tắt là bên A;

b). Người ký hợp đồng nhận làm tổng giám đốc tổng công ty, giám đốc công ty gọi tắt là bên B;

5.3. Thời hạn, công việc hợp đồng và điều kiện thực hiện hợp đồng

Hợp đồng thuê tổng giám đốc, giám đốc là hợp đồng có xác định thời hạn, do hai bên thoả thuận.

Công việc hợp đồng của tổng giám đốc (giám đốc): điều hành, quản lý toàn bộ hoạt động sản xuất kinh doanh của tổng công ty, công ty; thực hiện các dự án phát triển kinh doanh phù hợp với Điều lệ tổ chức và hoạt động tổng công ty (công ty), các nghị quyết, quyết định của hội đồng quản trị phê duyệt; chịu trách nhiệm trước hội đồng quản trị và trước pháp luật về các trách nhiệm, quyền hạn được giao.

Thời gian làm việc, điều kiện an toàn và vệ sinh lao động tại nơi làm việc, các chế độ làm việc khác... theo qui định hiện hành của Nhà nước.

5.4. Trách nhiệm, quyền hạn của mỗi bên

a). Trách nhiệm, quyền hạn của bên A:

- Tạo điều kiện thuận lợi cho bên B tiếp nhận vốn, tài sản, đất đai, các nguồn lực khác và tài liệu sổ sách để thực hiện hợp đồng;

- Phối hợp với bên B giải quyết hợp lý các tình huống nhằm thực hiện tốt các điều khoản của hợp đồng, nhưng không can thiệp trực tiếp vào quá trình điều hành của bên B;

- Cung cấp thông tin cần thiết giúp bên B tháo gỡ vướng mắc, khó khăn nảy sinh trong quá trình điều hành hoạt động sản xuất kinh doanh;

- Kiểm tra, giám sát tổng giám đốc, giám đốc trong thực hiện các chức năng, nhiệm vụ đã thoả thuận trong hợp đồng;

- Đánh giá đúng kết quả hoạt động của bên B;

- Thanh toán đầy đủ, đúng hạn các quyền lợi cho bên B theo hợp đồng;

- Ký hợp đồng, chấm dứt hợp đồng trước thời hạn đối với tổng giám đốc, giám đốc;

- Áp dụng các biện pháp kỷ luật theo qui định của Bộ luật Lao động;

- Đề nghị cấp có thẩm quyền xử lý hoặc đề nghị tòa án xét xử khi bên B vi phạm pháp luật.

b). Trách nhiệm, quyền hạn của bên B:

- Thực hiện điều hành toàn bộ hoạt động sản xuất kinh doanh của tổng công ty, công ty;

- Tổ chức nghiên cứu xây dựng chiến lược, kế hoạch và phương án sản xuất kinh doanh hàng năm và suốt nhiệm kỳ điều hành tổng công ty, công ty; tổ chức quản lý nội bộ, phối hợp kinh doanh với các đơn vị khác;

- Lập phương án huy động vốn và tổ chức thực hiện các dự án đầu tư, kế hoạch kinh doanh, hợp đồng mua, bán tài sản, cho vay, cho thuê;

- Quyết định giá mua, giá bán sản phẩm và dịch vụ;

- Thực hiện ký kết các hợp đồng dân sự, kinh tế trong khuôn khổ hội đồng quản trị uỷ quyền;

- Quyết định các giải pháp phát triển thị trường, tiếp thị và công nghệ. Xây dựng trình hội đồng quản trị phê duyệt và tổ chức thực hiện các định mức kinh tế - kỹ thuật,

tiêu chuẩn sản phẩm, đơn giá tiền lương... trong tổng công ty, công ty;

- Quyết định bổ nhiệm, miễn nhiệm, khen thưởng, kỷ luật trưởng, phó phòng, ban chuyên môn của bộ máy điều hành tổng công ty, công ty;

- Đề xuất phương án thuê, chấm dứt hợp đồng, khen thưởng, kỷ luật đối với các chức danh phó tổng giám đốc tổng công ty, phó giám đốc công ty, giám đốc các đơn vị thành viên, kế toán trưởng để hội đồng quản trị xem xét, quyết định.

- Tổ chức thực hiện kế hoạch sản xuất kinh doanh hàng năm nhằm đạt được các chỉ tiêu về doanh thu, giá trị gia tăng, lợi nhuận, thu nhập của người lao động, nộp ngân sách, bảo toàn và phát triển vốn... theo nghị quyết của hội đồng quản trị (*các chỉ tiêu cụ thể kèm phụ lục hợp đồng và không tách rời hợp đồng*);

- Thực hiện việc công khai tài chính của tổng công ty, công ty theo qui định của pháp luật;

- Chịu sự kiểm tra, giám sát của hội đồng quản trị, chủ tịch hội đồng quản trị, ban kiểm soát trong việc thực hiện các nhiệm vụ được uỷ quyền;

- Kịp thời đề xuất, kiến nghị với bên A những vướng mắc, khó khăn trong quá trình điều hành hoạt động sản xuất kinh doanh để tìm hướng giải quyết khắc phục;

- Áp dụng các biện pháp cần thiết trong trường hợp khẩn cấp và phải báo cáo ngay với hội đồng quản trị cùng các cơ quan nhà nước có thẩm quyền;

- Thực hiện chế độ báo cáo định kỳ, cung cấp thông tin thường xuyên theo qui định về tình hình sản xuất kinh doanh và tình hình thực hiện các chế độ chính sách cho bên A.

- Về quyền lợi đối với tổng giám đốc, giám đốc được thuê điều hành tổng công ty, công ty: trong hợp đồng thuê người điều hành tổng công ty, công ty đưa ra mức tiền lương thoả thuận và cơ chế tiền thưởng cho tổng giám đốc, giám đốc được thuê. Hiện nay

trong các đề án thuê tổng giám đốc của các tổng công ty đưa ra các mức tiền lương thỏa thuận thấp nhất là 300 - 500 triệu đồng/năm (25-50 triệu đồng/tháng) cho tổng giám đốc, trong đó được tạm ứng hàng tháng bằng 80% tiền lương hợp đồng của một tháng, nếu không hoàn thành các chỉ tiêu cam kết thì chỉ được hưởng tiền lương đã tạm ứng, nếu hoàn thành đạt chỉ tiêu cuối năm được lĩnh hết và cộng với tiền thưởng. Ngoài ra các quyền lợi khác cho tổng giám đốc, giám đốc điều hành cũng được xác định như: chế độ tiền thưởng bằng % trên số lợi nhuận sau thuế đạt được trong toàn tổng công ty, công ty (sau khi được kiểm toán xác nhận) đối với trường hợp hoàn thành và vượt các chỉ tiêu cam kết; được sử dụng ô tô con; trang bị phương tiện, công cụ làm việc; nghỉ lễ, phép hàng năm, việc riêng và chế độ BHXH, bảo hiểm y tế... theo qui định của Bộ luật Lao động; hưởng phúc lợi như cán bộ công nhân viên của đơn vị; hưởng chế độ đào tạo bồi dưỡng nghiệp vụ trong và ngoài nước; hưởng chế độ trợ cấp ngừng việc, trợ cấp thôi việc, bồi thường theo qui định của pháp luật lao động; được trang bị phương tiện làm việc tại trụ sở tổng công ty, công ty...

5.5. Các thỏa thuận khác trong hợp đồng thuê tổng giám đốc, giám đốc bao gồm như:

- Bên B không tiết lộ bí mật của tổng công ty, công ty;

- Qui định về phạt vi phạm hợp đồng (chế độ lương, thưởng, phạt, bồi thường vật chất khi vi phạm hợp đồng và khi để công ty bị thua lỗ);

- Huỷ bỏ và chấm dứt hợp đồng;

Tổng giám đốc, giám đốc được thuê điều hành tổng công ty, công ty có quyền đơn phương chấm dứt hợp đồng lao động nhưng phải báo trước cho bên thuê (bên A) ít nhất một thời gian nhất định (do bên A xác định) để bên A có thời gian thuê người điều hành khác và đảm bảo chấm dứt hợp đồng không làm ảnh hưởng đến hoạt động bình thường của tổng công ty, công ty. Nhìn chung,

trong các trường hợp sau đây tổng giám đốc và giám đốc điều hành có quyền chấm dứt hợp đồng trước thời hạn: không được trao đầy đủ quyền hạn; không được đảm bảo điều kiện làm việc như cam kết trong hợp đồng; không được trả công đầy đủ hoặc trả công không đúng thời hạn đã thỏa thuận trong hợp đồng; bị ngược đãi, cưỡng bức lao động; bản thân người lao động hoặc gia đình thật sự có hoàn cảnh khó khăn không thể tiếp tục thực hiện hợp đồng; được bầu làm nhiệm vụ chuyên trách ở cơ quan dân cử hoặc được bổ nhiệm chức vụ trong bộ máy nhà nước; người điều hành là lao động nữ có thai phải nghỉ việc theo chỉ định của thầy thuốc; bị ốm đau, tai nạn phải điều trị dài hạn, hoặc khả năng lao động chưa bình phục sau một thời gian điều trị xác định.

Đối với chủ sở hữu, hội đồng quản trị thì có quyền đơn phương chấm dứt hợp đồng lao động đối với tổng giám đốc, giám đốc được thuê điều hành tổng công ty, công ty trong những trường hợp: tổng giám đốc, giám đốc điều hành thường xuyên không hoàn thành trách nhiệm theo hợp đồng; bị xử lý, kỷ luật sa thải theo qui định của Bộ luật Lao động và luật khác; bị ốm đau, tai nạn phải điều trị dài hạn, hoặc khả năng lao động chưa bình phục sau một thời gian điều trị xác định; do tổng công ty, công ty chấm dứt hoạt động sản xuất kinh doanh.

Trong trường hợp chủ sở hữu, hội đồng quản trị đơn phương chấm dứt hợp đồng trái pháp luật thì phải nhận tổng giám đốc, giám đốc điều hành trở lại làm công việc theo hợp đồng đã ký và phải bồi thường một khoản tiền tương ứng với tiền lương và phụ cấp (nếu có) trong những ngày tổng giám đốc, giám đốc không được làm việc và các khoản bồi thường khác theo qui định của pháp luật. Nếu tổng giám đốc, giám đốc điều hành không muốn trở lại làm việc, thì ngoài tiền bồi thường nói trên còn được trợ cấp thôi việc theo qui định của pháp luật, căn cứ vào số năm làm việc cho tổng công ty, công ty. Nếu chủ sở hữu, hội đồng quản

trị không muốn thuê làm việc tiếp và có sự đồng ý của tổng giám đốc, giám đốc điều hành thì ngoài khoản tiền bồi thường và trợ cấp thôi việc, hai bên thoả thuận về khoản bồi thường thêm cho tổng giám đốc, giám đốc điều hành có sự đồng ý của cấp trên quản lý để chấm dứt hợp đồng. Đối với trường hợp tổng giám đốc, giám đốc điều hành bị xử lý kỷ luật với hình thức sa thải do tham ô, tiết lộ bí mật công nghệ, kinh doanh hoặc có hành vi khác gây thiệt hại nghiêm trọng về tài sản, lợi ích của tổng công ty, công ty thì không được trợ cấp thôi việc khi bị chấm dứt hợp đồng.

Trong trường hợp tổng giám đốc, giám đốc điều hành tổng công ty, công ty đơn phương chấm dứt hợp đồng trái pháp luật thì không được trợ cấp thôi việc và phải bồi thường cho Bên A theo qui định của pháp luật.

5.6. Thanh lý hợp đồng:

Việc thanh lý hợp đồng thuê giám đốc phải tuân thủ đúng qui định pháp luật, ví dụ như bên A và bên B phải báo cáo quyết toán tài chính theo qui định của Bộ Tài chính, Luật Kế toán và lập biên bản thanh lý hợp đồng theo các văn bản hướng dẫn thực hiện Bộ luật Lao động; bên A có trách nhiệm giải quyết các quyền lợi và chế độ cho bên B sau khi đã khấu trừ các khoản mà bên B phải nộp phạt và bồi thường (nếu có)...

Thanh lý hợp đồng trước thời hạn xảy ra khi vi phạm hợp đồng không xử lý được, phải đưa vụ việc ra toà án kinh tế xét xử theo quy định của pháp luật; bên A quyết định cho bên B nghỉ việc không được hưởng lương và các khoản thu nhập khác đã quy định trong hợp đồng, đồng thời chờ kết quả xét xử của cơ quan pháp luật và chấp hành khi bản án có hiệu lực. Việc thanh toán các quyền lợi cho bên B (nếu còn) chỉ được thực hiện khi bản án có hiệu lực pháp luật hoặc do bên A và bên B thương thảo thống nhất, được cấp có thẩm quyền phê duyệt.

5.7. Giải quyết tranh chấp hợp đồng:

Khi xảy ra tranh chấp hợp đồng thì bên A và bên B làm báo cáo lên cơ quan quản lý Nhà nước có thẩm quyền giúp đỡ tháo gỡ khó khăn và tạo điều kiện cho hai bên thương thảo dân chủ, công khai, tìm biện pháp cộng tác với nhau tiếp tục thực hiện hợp đồng. Nếu cách giải quyết trên không đạt được sự chấp thuận thì cơ quan quản lý nhà nước có thẩm quyền yêu cầu bên A chấm dứt hợp đồng với tổng giám đốc và tiến hành thuê tổng giám đốc mới, đồng thời đưa vụ việc ra toà án kinh tế xét xử theo quy định pháp luật.

Như vậy, thuê tổng giám đốc, giám đốc điều hành tổng công ty, công ty nhà nước là biện pháp quan trọng có tác động đến sự phát triển bền vững và nâng cao hiệu quả hoạt động của khu vực DNNN, góp phần vào tăng trưởng, phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Trong các năm tới, sự phát triển nền kinh tế thị trường và hội nhập thị trường lao động nước ta với thị trường lao động khu vực và thế giới mạnh mẽ hơn, sẽ có tác động kích thích phát triển thuê tổng giám đốc, giám đốc điều hành doanh nghiệp. Tuy nhiên, đối với khu vực nhà nước cũng như các khu vực khác, việc thuê tổng giám đốc, giám đốc điều hành tổng công ty, công ty là việc làm còn khá mới mẻ, các đơn vị còn thiếu kinh nghiệm, nên trong ký kết hợp đồng dễ có những sai sót, không thể hiện đầy đủ các nội dung cơ bản của quan hệ lao động; có thể làm nảy sinh những vấn đề tranh chấp, vận dụng sai, thậm chí vi phạm pháp luật trong quá trình thực hiện hợp đồng. Do đó, vấn đề đặt ra trước mắt đối với các cơ quan quản lý nhà nước là:

- Nghiên cứu, ban hành Quy chế Đại diện chủ sở hữu nhà nước ký hợp đồng thuê tổng giám đốc, tổng công ty nhà nước, giám đốc công ty nhà nước.

- Nghiên cứu, hướng dẫn nội dung mẫu thống nhất của hợp đồng thuê tổng giám đốc, giám đốc điều hành tổng công ty, công

ty, đáp ứng yêu cầu của các đơn vị thuê lao động đặc trưng riêng này, trên cơ sở tuân thủ pháp luật lao động và pháp luật khác liên quan.

- Hướng dẫn các điều kiện cần và đủ để thực hiện thuê tổng giám đốc, giám đốc và khuyến nghị tiêu chuẩn tổng giám đốc tổng công ty, giám đốc công ty.

- Khuyến nghị qui trình tổ chức thi tuyển tổng giám đốc, giám đốc điều hành tổng công ty, công ty, trong đó bao gồm các nội dung quan trọng như: thành lập hội đồng thi, các thành viên và nhiệm vụ của hội đồng thi tuyển, nhiệm vụ của những người đăng ký dự thi...

- Hướng dẫn qui trình và thủ tục ký hợp đồng đối với những người trúng tuyển kỳ thi tuyển tổng giám đốc, giám đốc điều hành và hướng dẫn cơ chế giải quyết tranh chấp hợp đồng.

- Phát triển các tổ chức cung ứng nhân lực tổng giám đốc, giám đốc điều hành doanh nghiệp (công ty cung ứng nhân lực quản lý cao cấp...) trên thị trường lao động toàn quốc.

- Phát triển và nâng cao chất lượng của hệ thống đào tạo "nghề giám đốc" tại các

trường kinh tế hàng đầu của cả nước nhằm đào tạo đội ngũ giám đốc giỏi, có khả năng điều hành kinh doanh hiệu quả trong điều kiện nền kinh tế thị trường, hội nhập quốc tế. Nội dung đào tạo nghề giám đốc phải mang tính toàn diện về tri thức, kỹ năng, đạo đức nghề nghiệp; kiến thức về kinh tế, xã hội; kinh nghiệm và khả năng thực tiễn... Trong chương trình đào tạo nghề giám đốc phải chú trọng phương pháp thực hành thông qua các hình thức "giao tiếp, thảo luận nhiều chiều, "nghiên cứu tình huống", "nghe báo cáo, thảo luận kinh nghiệm, xử lý tình huống", "tham quan, khảo sát tại công ty", "thực hiện các điều tra, hội thảo"... /.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Bộ luật Lao động của nước CHXHCN Việt Nam đã sửa đổi, bổ sung năm 2002.
2. Đề án thí điểm Hội đồng quản trị ký hợp đồng với Tổng giám đốc của Tổng công ty Công nghiệp tàu thủy Việt Nam, Tổng công ty Thiết bị kỹ thuật điện, Tổng công ty Thủy tinh và Gốm xây dựng.
3. Kỹ năng lãnh đạo, quản lý doanh nghiệp, PGS. TS. Nguyễn Sinh Cúc, GS. TS. Đàm Văn Nhuệ, Nxb LLCT, 6-2005.